

Дронов В. Ю.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного
та європейського права Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВСТУПУ ДО ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА РЕСПУБЛІЦІ БІЛОРУСЬ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Правове регулювання вступної кампанії визначає можливість реалізації права на освіту при вступі до закладів вищої освіти. Порівняння цих правил в Україні та в інших країнах дозволяє зробити висновки як про їхню врегульованість, так і про їхню стабільність. Отже, дослідимо правила вступу до закладів вищої освіти у Республіці Білорусь та Україні.

У Білорусі правила прийому до установ вищої освіти врегульовано Указом Президента «Про правила прийому осіб для отримання вищої освіти 1 ступеню та середньої спеціальної освіти» [1], а їхня дія не обмежується рамками однієї вступної кампанії. На відміну від України, де, відповідно до ст. 44 Закону України «Про вищу освіту» прийом на навчання до вищих навчальних закладів здійснюється на конкурсній основі відповідно до Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Умови конкурсу повинні забезпечувати дотримання прав особи у сфері освіти [2] (тобто – Міністерством освіти і науки України – прим. автора) І, якщо в Білорусі установи вищої освіти щорік до 1 жовтня затверджують за узгодженням з їх засновниками порядок прийому до цих установ освіти відповідно до Правил, названих в пункті 1 Указу, і в двотижневий термін доводити його до зведення зацікавлених, то в Україні вищі навчальні заклади повинні спершу дочекатись затвердження міністерством освіти і науки умов прийому (відповідно до п. 2 ст. 44 Закону України «Про вищу освіту» вони мають бути опубліковані

до 15 жовтня [2]), а потім затвердити Правила прийому. (Правила прийому в 2017 році мали бути затверджені вченими радами вищих навчальних закладів до 15 грудня 2016 року [3]) Як бачимо, різниця є і в термінах – в Білорусі правила прийому затверджуються установами вищої освіти раніше, так і в тому, на підставі якого документа ці правила складаються. У Білорусі на підставі Указу Президента, до якого лише вносяться зміни, а в Україні – на підставі Умов прийому, затверджених наказом міністерства, в яких щороку встановлюються нові правила. А в 2017 році ситуація була і зовсім критичною. В Умови прийому на навчання у вищі навчальні заклади в 2017 році, затверджені 13 жовтня 2016 року, а зареєстровані міністром 23 листопада [3], вносилися зміни аж 24 квітня 2017 року [4]. Умови прийому на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста були затверджені лише 14 квітня 2017 року [5]. Таким чином, абітурієнти, що бажають поступити на цей рівень були в невіданні до середини травня (враховуючи необхідність затвердження документа в мін'юсті). П. 8 Правил прийому осіб для здобуття вищої освіти І рівня встановлено, що Прийом осіб, що виявили бажання поступити в ЗВО (установи вищої освіти – прим. автора) для здобуття вищої освіти (далі – абітурієнти), в державних ЗВО за рахунок коштів бюджету здійснюється відповідно до контрольних цифр прийому, які затверджуються засновниками ЗВО по спеціальностях і формах здобуття вищої освіти (у тому числі для здобуття вищої освіти в скорочений термін по спеціальностях і формах здобуття вищої освіти за освітніми програмами, інтегрованими з освітніми програмами середньої спеціальної освіти (далі – здобуття вищої освіти за скороченим терміном) за узгодженням з Міністерством освіти в межах коштів, визначених бюджетом [1].

Зазначимо, що правила проведення Централізованого тестування (аналог українського Зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти), перелік сертифікатів, необхідних для вступу на певні спеціальності, також містяться в Постанові міністерства освіти Республіки Білорусь «Про вступні випробування при всту-

пі на I рівень вищої освіти» [6], а деякі особливості – в правилах прийому осіб для здобуття вищої освіти I рівня, затверджених вже розглянутим нами Указом Президента Білорусі [1]. Це також забезпечує стабільність вступної кампанії, зручність пошуку інформації. В Україні такий перелік щорічно суттєво змінюється. Необхідно визнати, що і в Білорусі зміни вносяться, проте тут документ не приймається заново, а зміни не настільки кардинальні.

Нами пропонується прийняття в Україні на підставі Закону України «Про вищу освіту» нормативно-правового акту у вигляді Постанови Кабінету міністрів, що регулює правила прийому до закладів вищої освіти – Постанова Кабінету Міністрів України «Про умови вступу до закладів вищої освіти України», виключивши таким чином з компетенції Міністерства освіти і науки прийняття щорічно умов прийому, що вносить елемент нестабільності і непрогнозованості до вступної кампанії і позбавляє абітурієнтів і їхніх батьків можливості заздалегідь чітко розуміти свої права і обов'язки. У цьому ж документі повинен приводитись й перелік дисциплін, необхідних для вступу на ту або іншу спеціальність. Або, як мінімум, такий документ, якщо і повинен прийматися міністерством науки і освіти (як це відбувається в Білорусі), то не щорічно, а зміни не мають бути настільки кардинальними і непередбачуваними, вноситися вони повинні не так пізно. Втім, переважним є запропонований нами перший варіант, враховуючи досвід багатьох вступних кампаній, у тому числі й 2017 року.

Література:

1. О правилах приема лиц для получения высшего образования I степени и среднего специального образования: Указ Президента Республики Беларусь от 7 февр. 2006 г. № 80. URL: <http://edu.gov.by/doc-3987533>.
2. Про вищу освіту: Закон України від 1 лип. 2014 р. Верховна Рада України. (дата оновлення: 1.01.2018). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

3. Про затвердження Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2017 році: Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 жовт. 2016 р. № 1236. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1515-16/page>.
4. Про затвердження змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 13 жовт. 2016 р. № 1236: Наказ Міністерства освіти і науки України від 24 квіт. 2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0646-17>.
5. Умови прийому на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста в 2017 році: Наказ Міністерства освіти і науки України від 14 квіт. 2017 р. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/vstupna-kampaniya-2017/umovi-priyomu-na-navchannya-dlya-zdobuttya-osvitno-kvalifikacijnogo-rivnya-molodshogo-speczialista-v-2017-rocz.html/>.
6. О вступительных испытаниях при поступлении на I ступень высшего образования: Постановление Министерства образования Республики Беларусь от 30 июня 2015 г. № 72. URL: <http://edu.gov.by/doc-3987443>.

Гриб А. М.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Михайлов О. М.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
старший партнер Юридичної групи «Віталій Серафімов і партнери»*

ПРАВОВИЙ ПУРИЗМ В СУДОВИХ РІШЕННЯХ СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Циклічне оновлення редакцій закону про судоустрій та відсутність постійності вектору будування системи судоустрою; окреслення преамбулою Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 № 3477-IV; несистемна протилежність висновків Верховного Суду щодо застосування норм права – з однієї сторони, та обґрунтування Великою Палатою Верховного Суду «відступлення» від своїх попередніх висновків – з іншої сторони, обумовлю-